

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

Socialnämnden 2026-01-29

Ny upphandling av bostäder enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Ärendet

Socialnämnden behöver genomföra en ny upphandling av bostäder enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) avseende målgruppen barn och vuxna. Anledningen är att nuvarande ramavtal (SN 2021/0030) går ut den 31 augusti 2026. Genom en ny upphandling ska socialnämnden säkerställa att det finns förutsättningar för hög kvalitet, rättssäkerhet och kontinuitet i insatserna.

Socialförvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden beslutar att:

1. Anta ett inriktningsbeslut om anslutning till ett kommungemensamt Dynamiskt inköpssystem (DIS) för LSS bostäder som Täby kommun administrerar.
2. Anta det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet baserat på utvärderingsgrunden bästa förhållande mellan pris och kvalitet.
3. Delegera till socialdirektör att anta upphandlingsdokument samt, om nödvändigt, avbryta upphandlingen.

Bakgrund

Socialnämnden har enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (2025:400) (SoL) ansvar för att personer med omfattande och varaktiga funktionsnedsättningar tillförsäkras goda levnadsvillkor och möjlighet att leva som andra. En central del i detta ansvar är att erbjuda bostad med särskild service för både barn och vuxna som inte kan bo kvar i det egna hemmet.

Insatsen bostad med särskild service enligt LSS omfattar olika boendeformer, såsom gruppboende och serviceboende. Dessa boenden ska ge trygghet, individuellt anpassat stöd och en miljö som inte har institutionell prägel, i enlighet med Socialstyrelsens föreskrifter (SOSFS 2002:9).

Mot bakgrund av LSS-insatsernas komplexitet och tidigare upphandlingshistorik har socialförvaltningen identifierat ett behov av en övergripande analys samt strategiska överväganden inför valet av kommande upphandling för LSS-bostäder.

Socialförvaltningens utredning

Socialförvaltningen har genomfört en utredning för att kartlägga nuläget samt analyserat behoven av LSS-bostäder i förhållande till olika

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

upphandlingsformer med hänsyn taget till framtida prognos. Utredningen har haft flera syften:

- Säkerställa att insatserna är lättillgängliga och håller en hög kvalitet. Det ska vara lätt att hitta en utförare som kan matcha de behov som finns.
- Säkerställa en effektivare resursanvändning genom att upphandlingen baseras på bästa tillgängliga kunskap om nuvarande samt prognosticerade behov av LSS-bostäder.
- Säkerställa en hållbar och effektiv upphandlingsstrategi samt en ökad rättssäkerhet.

Nuläge

Vid tidpunkten för utredningen¹ fanns det totalt 77 vuxna i behov av bostad med särskild service enligt LSS. Behovet tillgodoses enligt följande:

- Cirka 65% bor inom egen regi och i LSS-bostäder som ägs av kommunen men som drivs av privata utförare på uppdrag av kommunen.
- Cirka 12% är placerade inom befintligt ramavtal.
- Cirka 23% av platserna är direktupphandlade.

Behovet av bostad med särskild service för barn tillgodoses i dagsläget till 100% genom direktupphandlingar.

Prognos

Socialförvaltningens prognos, baserad på analyser av nuvarande beslut om LSS-insatser, visar att behovet av LSS-bostäder kommer att ligga kvar på ungefär samma nivå inom de närmaste 10 åren.

Antalet personer i behov av LSS-bostad förväntas generellt inte öka utan de skiftningar som kan uppstå är kopplade till förändringar i de enskildas individuella behov. Vissa personer kan utveckla sina förmågor så att de kan klara sig med stöd i en egen lägenhet, andra personer kanske försämras i sina förmågor och behöver därmed mer stöd alternativt behöver byta till ett mer anpassat boende. Antal nya beslut om LSS bostad bedöms därför inte bli fler än 2–3 om året.

Alternativa upphandlingsformer

Vid jämförelsen mellan tänkbara upphandlingsformer har Socialförvaltningen tagit särskild hänsyn till insatsernas beskaffenhet, nuläget, den framtida prognosen samt övriga lokala förutsättningar.

De alternativ som har analyserats är:

Ramavtal - ger förutsägbarhet men är slutna system med begränsad flexibilitet och risk för inlåsnings effekter.

Direktupphandling - används ofta vid komplexa behov men är kostsam, administrativt tung och riskerar överprissättning.

Socialförvaltningen

Cristina Granbom

LOV (valfrihetssystem) - ger valfrihet men ställer höga krav på brukarnas förmåga att välja och riskerar snedfördelning.

Öppet avtalssystem och **dynamiskt inköpssystem (DIS)** - är öppna lösningar som möjliggör löpande anslutning av leverantörer och konkurrens vid varje placering.

Socialförvaltningens analys är att ett nytt ramavtal skulle bli en resurskrävande och mindre effektiv lösning och att nästa upphandlingsform behöver inkludera överväganden om möjligheterna att undvika direktupphandlingar framöver. Utredningen har visat att behov av direktupphandlingar uppkommer dels på grund av att det saknas lämpliga alternativ inom aktuell upphandling, dels på grund av att verksamheter faller utanför ramen för nya ramavtal.

Den möjliga lösningen som Socialförvaltningen bedömer vara mest fördelaktig är att tillsammans med andra kommuner ingå i ett dynamiskt inköpssystem. Socialförvaltningen i Danderyd har kontakt med andra kommuner och det finns en möjlighet för Danderyd att ansluta sig till ett dynamiskt inköpssystem som administreras av Täby kommun.

Ett dynamiskt inköpssystem är en helt elektronisk metod för upphandling. Systemet är öppet för nya leverantörer under hela giltighetstiden och antalet leverantörer får inte begränsas. Det är ett flexibelt system som ökar möjligheterna att få in nya produkter och lösningar till upphandlande organisationer. Systemet liknar en vanlig upphandling men är en snabbare process.

Ett dynamiskt inköpssystem kan kortfattat beskrivas som ett tvåstegsförfarande.

1. Steg 1 - Kvalificering av leverantörer.

Kontroll av behörighet att utöva yrkesverksamhet, ekonomisk och finansiell ställning, teknisk och yrkesmässig kapacitet, referenser, mm, i enlighet med tillämpliga lagar och förordningar.

2. Steg 2 – Avrop/anbudsinvitan

- En sammanfattande och avidentifierad beskrivning av den enskildes behov av stöd skickas ut till samtliga anslutna leverantörer.
- Leverantörer som har en ledig plats samt anser sig kunna tillgodose de beskrivna behoven lämnar in anbud.
- Utvärdering av anbud, tilldelningsbeslut och avtalsskrivning

Deltagandet i det kommungemensamma DIS-systemet som administreras av Täby innebär att Täby kommun ansvarar både för publiceringen av upphandlingen samt för steg 1, den mest resurskrävande delen i en upphandling.

Varje deltagande kommun ansvarar därefter för steg 2. I steg 2 har varje kommun sin egen kravställning avseende utförandets kvalitet och pris baserat både på tillämpliga lagar och förordningar samt på respektive

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

kommuns politiska riktlinjer. Avrop (det vill säga en beskrivning av den enskildes behov och önskemål) skickas ut till samtliga anslutna leverantörer och den anbudsgivare som bedöms uppfylla kvalitets- och priskraven samt motsvarar den enskildes behov och önskemål väljs då som leverantör. Den enskilde får givetvis möjlighet att besöka verksamheten samt har möjlighet att tacka nej. Om den enskilde tackar nej görs ett nytt avrop där den enskildes behov och önskemål förtydligas.

Avsikten är att det kommungemensamma dynamiska inköpssystemet ska ha en löptid på 10 år. Avropsvolymen (2–3 placeringar per år) beräknas som mest uppgå till cirka 5,4 miljoner per år, totalt cirka 54 miljoner under DIS-systemets löptid.

Socialförvaltningens bedömning

Under rådande omständigheter och efter jämförelse av olika upphandlingsformer bedömer socialförvaltningen att anslutning till det kommungemensamma dynamiska inköpssystemet som administreras av Täby är den mest lämpliga lösningen för upphandling av LSS-bostäder efter att nuvarande ramavtal går ut. Detta bedöms säkerställa en hög kvalitet, minskad administration samt ett minskat behov av direktupphandlingar som ofta kräver både stora administrativa resurser och som ofta är ekonomiskt kostsamma. Direkta upphandlingar genomförs ofta i en situation där kommunen är i omedelbart behov av en plats vilket medför begränsningar i förhandlingssituationen samt en stor risk för osäker kvalitet och orimligt höga kostnader.

DIS-systemet är öppet under upphandlingens hela löptid och möjliggör en kontinuerlig anslutning av nya leverantörer, något som skapar en större och mer diversifierad pool av utförare än vad som är möjligt inom ett traditionellt ramavtal. Detta ökar sannolikheten att vid varje enskild placering kunna matcha individens specifika behov med rätt kompetens och inriktning hos leverantören

Flera kommuners samlade efterfrågan förväntas stärka marknadens intresse och skapa bättre förutsättningar för stabilitet, långsiktighet och ett bredare utbud av LSS-bostäder. Systemet ger också bättre möjlighet att fånga upp utveckling i branschen, exempelvis nya arbetssätt och målgruppsanpassade helhetslösningar.

DIS-systemet gäller bara för framtida placeringar och garanterar inte att det alltid kommer att finnas lämpliga leverantörer när behov uppstår. Det innebär att behov av direktupphandlingar kan uppstå även framöver. För att säkerställa kvaliteten och en bättre kontroll över priserna vid direktupphandlingar har Socialförvaltningen påbörjat ett arbete med att skapa enhetlighet i kravställningen vid samtliga upphandlingar inom LSS. Samverkan med andra kommuner inom DIS-systemet förväntas också ge ett

Socialförvaltningen
Cristina Granbom

bredare kunskapsunderlag och en högre kvalitet i arbetet med upphandlingar av sociala tjänster.

Konsekvenser för barn och unga

Anslutning till ett kommungemensamt dynamiskt inköpssystem bedöms ge bättre förutsättningar för individanpassade placeringar för barn och unga med omfattande behov. Genom konkurrensutsättning vid varje avrop ökar möjligheten att hitta verksamheter med rätt kompetens och inriktning. Detta minskar risken för direktupphandlingar och bidrar till ökad rättssäkerhet och kontinuitet i insatserna. Systemet ger också större flexibilitet att ta hänsyn till barnets önskemål och behov, vilket stärker barnperspektivet i enlighet med LSS och barnkonventionen.

Ekonomiska konsekvenser

Anslutning till det kommungemensamma dynamiska inköpssystemet bedöms inte medföra några extra kostnader för kommunen. Systemet ersätter behovet av en ny omfattande ramavtalsupphandling och förväntas också minska risken för kostsamma direktupphandlingar. Administrativa kostnader för avrop och avtalsuppföljning förväntas ligga på samma nivå som idag. Upplägget kräver inte anskaffning eller anslutning till nya upphandlingssystem utan kan hanteras inom befintliga system med befintliga resurser.

Den konkurrenssituation som uppstår vid varje avrop bedöms också ge bättre kontroll över prissättningen.

Åsa Lundgren
Socialdirektör

Jennifer Gavin Hagelin
Kvalitet- och utvecklingschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande Ny upphandling av bostäder enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Expedieras

Upphandlingsenheten

ⁱ Utredningen genomfördes under sommaren 2025.